

DRAVA – evropska reka male čigre

//Urša Koce

Turneja male čigre

Med prvomajskimi prazniki je na sosednjem Hrvaškem po občinskih središčih ob reki Dravi potekala Turneja za rešitev male čigre. Skupina naravovarstvenikov iz hrvaške nevladne organizacije »Zelena akcija« je obiskala pet hrvaških občinskih središč, kjer so s pronicljivim transparentom in številnimi letaki seznanjali javnost o problemu reke Drave in njene najbolj ogrožene gnezdilke – male čigre. S povzdignjenim glasom pa so na problem neustavljivega uničevanja celotnega rečnega ekosistema želeli opozoriti tudi odgovorne ustanove in posameznike.

Turneja z motom »Potrebujem vašo pomoč!« je bila le ena izmed dejavnosti, ki potekajo v okviru projekta »Drava – evropska reka male čigre«. V juliju so v kraju Molve na Hrvaškem člani hrvaške nevladne organizacije »Dravska liga« in krajanji pripravili tudi Praznik male čigre. Nvladne naravovarstvene organizacije štirih držav – Avstrije, Slovenije, Hrvaške in Madžarske, prek katerih se vije reka Drava – si v okviru partnerskega projekta prizadevajo ohraniti Dravo kot živo reko. Mala čigra je bila izbrana za vrsto, ki je kazalec te živosti.

Mala čigra na reki Dravi

Mala čigra (*Sterna albifrons*) je bila svojčas pogosta gnezdilka na obsežnih prodiščih naravne reke Drave v Sloveniji, na Hrvaškem in Madžarskem. Zaradi zaježitev in uravnave struge, ki so večinoma nastale v 80. in 90. letih dvajsetega stoletja, so propadla njena najpomembnejša gnezdišča med Mariborom v Sloveniji in Legradom na Hrvaškem. Na Dravi je nekoč gnezdilo več sto parov te najmanjše evropske čigre. Do nedavnega jih je bilo še petnajst, letos pa je gnezdilo le skromnih, a pomembnih osem parov. Vsa njihova gnezdišča strahovito uničuje vodno gospodarstvo.

Kazalec žive reke

Mala čigra je en najboljših kazalcev dobro ohranjenih naravnih rečnih odsekov. Na območjih, kjer gnezdi, je Drava še ohranila podobo naravne reke. Pojavljanje male čigre je tesno vezano na odseke, kjer reka lahko premešča svojo strugo in ustvarja otoke. Ti odseki so prepoznavni po strmih

razgaljenih obrežjih, obsežnih prodiščih in peščenih nanosih, kjer male čigre gnezdi, ter plitvih zalivih – drstiščih rib, za čigro pogrnjenih mizah. Takšne razmere lahko zagotavlja le neokrnjena rečna dinamika.

Življenjsko okolje mala čigra deli z drugimi ptičjimi vrstami. S svojo sorodnico, navadno čigro (*Sterna hirundo*), ponekod gnezdi celo v mešanih kolonijah. Družbo jima delata mali deževnik (*Charadrius dubius*) in mali martinec (*Actitis hypoleucos*). Strma peščena obrežja, ki jih ustvarjajo deroče rečne vode, poseljujejo kolonije breguljk (*Riparia riparia*) in čebelarjev (*Merops apiaster*), prav tako pa so takšne razmere kot nalašč za vodomca (*Alcedo atthis*).

Uničujoči posegi

Brezobzirno uravnavanje rečne struge ter izkopavanje prodnatih in peščenih naplavin na Hrvaškem in Madžarskem resno ogroža zadnje kolonije male čigre na Dravi. Pesti jih tudi nenadzorovana rekreacija.

S podobnimi problemi se je v svojem življenju srečala pravzaprav vsaka evropska reka. Zato danes lahko na prste ene roke preštejemo reke, na katerih so se ohranile ugodne razmere za gnezdenje male čigre. Populacija na Dravi je med najbolj ogroženimi celinskimi populacijami te vrste v Evropi. Mala čigra gnezdi na vsega petih rekah na stari celine!

Ne pozabimo: malo čigro na Dravi v Sloveniji so iztrebili planski vodarji v začetku 80ih let!

Prizadevanje za ohranitev Drave

Zagovorniki male čigre in Drave se ne dajo. Ob podpori evropske zakonodaje (Direktiva o pticah, Habitatna direktiva, Vodna direktiva) si prizadevajo za napredne spremembe v vodnem gospodarstvu. Preživetje zadnjih gnezdečih parov na hrvaško-madžarski Dravi je tako rekoč nemogoče, če reka ne doživi takojšnjega preobrata iz »rečne regulacije« v »rečno obnovo«. Pri tem pozivajo k takojšnjemu prenehanju izkopavanja rečnih naplavin, informacijskim in vzgojnim pristopom na območju gnezdišč, ustvarjanju razmer za naravno rečno dinamiko ter ustanovitve čezmejnega biosfernega rezervata »Donava – Drava – Mura«.

Pri projektu med seboj tesno sodelujejo: Dravska liga (HR), Zelena akcija (HR), Zaštitarsko ekološka udruga Senjar – ZEUS (HR), Drava Szövetseg (H), avstrijski in madžarski WWF, EURONATUR in DOPPS. Kontaktna oseba: Borut Štumberger (stumberger@siol.net). Več o projektu si lahko ogledate na spletni strani www.sterna-albifrons.net.

1: Plakat zgovorno opozarja na nesrečno usodo male čigre (*Sterna albifrons*) na Dravi.
foto: Borut Štumberger

2: Moto Praznika male čigre je bil »Natura in kultura«.
foto: Arno Mohl

3: Da lep prizor ne bo izginil z dravskih prodišč, se mora odločiti človek. Z umikom bi slednji pokazal precejšnjo mero omikanosti.
foto: S. Steiger